

Grünhut, Wechselrecht 1897 - I/337, Mayer — des Weltwechselrecht 1909 - I/138, Rouček, Čsl. zákon směnečný str. 12, »bývá tak označována i pouhá trasovaná poukázka«). Kdyby šlo o kupecké poukázky, nebylo by po případě závady, by nebylo použito předpisů občanského zákonníka o poukázce (asignaci), a, poněvadž se žalobkyně již v první stolici dovolávala příloh, jež byly uznány za pravé a jichž obsah se tudíž stal součástí přednesu obou stran v první stolici, neobstálo by mínění odvolacího soudu, že jsou nepřipustnými novotami vývody odvolacího spisu, kterými byl žalobní nárok odůvodňován s hlediska § 1400 a násl. obč. zák. Nižší soudy se však neobíraly otázkou, zda na souzený případ lze použiti předpisů tuzemských, či zda sluší jej posuzovati podle práva platného v místě, kde byly ony listiny vystaveny, tudíž, ježto se tak stalo v Terstu, podle práva italského. K otázce, jak by bylo pohlížeti na věc se stanoviska tohoto cizozemského práva, nelze zatím vůbec odpověděti, poněvadž nejsou obecně známa ustanovení tohoto práva. Řízení zůstalo neúplné proto, že nebylo uvažováno a zjištěno, podle kterého práva jest posuzovati věc, dále proto, že, má-li býti použito tuzemského práva, byla věc probírána s nesprávného právního hlediska, že jde o směnky; má-li však býti použito práva italského, nebyla řešena otázka, zda podle tohoto cizozemského práva jde o směnky či jen o kupecké poukázky. Pakli by šlo o kupecké poukázky, ať již podle práva tuzemského nebo podle práva cizozemského, bylo by vzhledem k tomu, že žalobní nárok byl opírán o postup, nutno, po případě i se zřetelem na obchodní zvyklosti nebo po výsledku znalců, uvažovati o tom, zda převod kupecké poukázky má — aspoň podle okolností případu, pokud vysvítají z předložené, ovšem jak se zdá, ne zcela úplné korespondence — význam postupu pohledávky, příslušející poukazateli za poukázaným (Staub § 363 pozn. 4 praví, že jest otázkou skutkovou, zda při poukázce jest chtěn postup). S těchto právních hledisek soudy nižších stolic nepohlížely na věc, považovavše, jak již uvedeno, listiny, o které jde, prostě za směnky, ač je pochybno, zda skutečně směnkami jsou. Proto a pro nedostatek skutkových zjištění, kterých je třeba ke spolehlivému posouzení a ke správnému právnímu posouzení věci, nezbylo, než podle §§ 496 čís. 3, 513, 510 c. ř. s. zrušiti rozsudky obou nižších soudů a vrátiti věc soudu první stolice k novému projednání a rozhodnutí.

Čís. 9813.

Odpůrčí nárok.

Úmysl zkrátiti věřitele (§ 2 čís. 2 odp. řádu) nemusí býti jediným, výhradním účelem dlužníkovra jednání. Stačí i úmysl nepřímý, sledoval-li dlužník svým jednáním na prvém místě jiný cíl. Jest na věřiteli, by prokázal skutečnosti, z nichž lze usuzovati, že spolusmluvník musel znáti zkracovací úmysl dlužníkův. Zda spolusmluvník znal úmysl dlužníkův zkrátiti věřitele, jest otázkou skutkovou, zda jej znáti musel, otázkou právní.

Třebas měl příjemce plnění za dlužníkem pohledávku, jest dlužníkově jednání jen tehdy odporovatelným, když dlužník přivodil ve srozumění s uspokojeným věřitelem uměle buď dřívější splatnost svého dluhu, by tím poskytl zvláštní výhodu tomuto věřiteli, nebo když za týmž účelem otálel se zaplacením splatného dluhu jinému věřiteli a zaplacení to odkládal pod různými záminkami, nebo zdržoval vyřízení sporu až do doby, kdy se stal splatným určitý pravý dluh a pak tento dluh na úkor ostatních věřitelů zapravil, a když tento věřitel, jsa si současně vědom těchto pletich, provedených k jeho prospěchu, plnění přijal.

(Rozh. ze dne 10. dubna 1930, Rv II 345/29.)

Josef G. vedl exekuci proti Františku H-ovi na jeho pohledávky za poddlužníky. V žalobě, jíž se domáhal Josef S. na Josefu G-ovi, by bylo uznáno, že exekuce jest nepřípustnou, tvrdil žalobce, že mu byly zabavené pohledávky postoupeny Františkem H-em do úplného a neobmezeného vlastnictví dne 9. března 1927. Ve sporu šlo o to, zda postup pohledávek žalobci byl odporovatelným podle § 2 čís. 2 odp. řádu čili nic. Procesní soud prvního stádu, dospěv k názoru, že postup nebyl odporovatelným, uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvod y: Procesní soud dospěv k právnímu názoru, že postoupení pohledávek není odporovatelným právním jednáním, posoudil věc nesprávně po stránce právní. Právní jednání jest ve smyslu § 2 čís. 2 odpůrčího řádu odporovatelným, měl-li dlužník úmysl, poškoditi jím své věřitele a měla-li druhá strana vědomost o tomto dlužníkově úmyslu. První soudce dospěl na základě výsledků průvodního řízení ke skutkovému zjištění, že František H. nepostoupil své pohledávky žalobci jen v úmyslu zkrátiti ostatní věřitele, že při nejmenším tento úmysl není dokázán, a že není ani dokázáno, že žalobci takový úmysl Františka H-a byl znám, ježto se žalovanému nepodařilo prokázati, že žalobce o dluhu Františka H-a byl přesně informován. Než není zapotřebí, by dlužník předsevzal právní jednání jen v úmyslu poškoditi své věřitele, a by úmysl dlužníkův byl namířen přímo k poškození věřitelů. Stačí vědomost dlužníka, že právním jednáním zkracuje své věřitele. O tom, že František H. tuto vědomost měl, nelze pochybovati. František H. jest úplně nemajetným, a postoupil všechny své pohledávky žalobci. František H. uznal pohledávku žalovaného 37.102 Kč a zavázal se již dne 15. května 1926 tento dluh spláceti v měsíčních částkách po 500 Kč počínajíc od 1. června 1926. Tím, že František H., který jinak neměl majetku, postoupil všechny své pohledávky žalobci, muselo nastati poškození ostatních věřitelů a musel věděti, že tím ostatní věřitele zkracuje, i když neměl při postupu pohledávek úmysl zkrátiti ostatní věřitele. Nelze souhlasiti ani s právním názorem procesního soudce, že předpoklady § 2 čís. 2 odpůrčího řádu nejsou splněny proto, že se nepodařilo žalovanému dokázati, že žalobce musel věděti o úmyslu dlužníkově poškoditi věřitele, ježto není dokázáno, že žalobce o dluhu Františka H-a byl přesně informován. Není zapotřebí, by byl žalobce o dluhu Františka H-a přesně

informován a by věděl kolik činí pohledávka žalovaného. Stačí, že žalobce věděl a věděti musel, že H. žalovanému něco dluhuje a že postoupením pohledávek věřitele zkracuje. Že tomu tak bylo, o tom nelze pochybovati. Předem poukazuje se k svědecké výpovědi Františka H-a, který udal, že myslí, že žalobce v době postupu pohledávek věděl, že on žalovanému něco dluhuje. Postup pohledávek byl uveden v skutek s největší rychlostí, by žalobce nepozbyl uspokojení své pohledávky proti Františku H-ovi. František H. byl tehdy ve vyšetřovací vazbě, což žalobci bylo známo. I kdyby bylo myslitelné, že žalobce nevěděl, proč H. byl ve vazbě, mohl si při povinné bedlivosti zjednati vědomost o tom, že H. jest ve vazbě proto, že poškodil svého zaměstnavatele G-a, a že ho zkracuje postoupením pohledávek. Při tomto stavu věci má odvolací soud za to, že jsou splněny všechny zákonné podmínky odporovatelnosti právního jednání ze dne 9. března 1927 a že věc byla nesprávně posouzena po stránce právní, ano bylo žalobní žádosti vyhověno.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by o ní dále jednal a ji znova rozhodl.

D ů v o d y:

Podle § 2 čis. 2 odpůrčího řádu lze odporovati veškerým právním jednáním, kterými věřitelé dlužníkovi byli zkráceni a která dlužník vykonal v posledních dvou letech před vznesením odporu, musil-li druhé straně býti znám úmysl dlužníkův zkrátiti věřitele. Vyžaduje se předně úmysl dlužníkův věřitele zkrátiti, při čemž se nežádá, by úmysl zkrátiti věřitele byl jediným, výhradným účelem jeho jednání, stačí i úmysl nepřímý, když dlužník sledoval svým jednáním na prvním místě jiný cíl, na př. zaplatiti skutečnou pohledávku jednoho z věřitelů, při čemž však měl úmysl, by tím zkrátil, neb aspoň, aby měl vědomost, že tím zkracuje jiné věřitele. Takovéto vědomé, tedy úmyslné zkracování věřitelů úplně postačí k naplnění předpisu podle § 2 čis. 2 odp. ř. Když tedy odvolací soud zjistil, že dlužník František H. měl a míti musil vědomost, že zkracuje postupem všech svých pohledávek Josefu S-ovi ostatní věřitele, dostačí to k naplnění této složky předpisu § 2 čis. 2 odp. ř. Předpokládá se dále, že dlužníkův spolusmluvník měl neb musil míti vědomost o fraudulosním jednání dlužníkově. Jest na věřiteli (v souzeném případě na žalovaném Josefu G-ovi), by prokázal skutečnosti, ze kterých lze usuzovati, že spolusmluvník (žalobce) musil znáti zkracovací úmysl dlužníkův. Ukládá zde tedy zákon spolusmluvníku dlužníkovu zodpovědnost za zaviněnou neznalost úmyslu dlužníkovu; stačí proto, mohl-li si spolusmluvník při bedlivé a řádné péči vědomost tu zjednati (§ 1297 obč. z. a čl. 282 obč. zák.). Zda žalobce znal úmysl dlužníkův zkrátiti věřitele jest otázkou skutkovou, zda jej znáti musil, otázkou právní. Odvolací soud uvádí v tom směru, že stačí, když žalobce věděl a věděti musil, že H. postoupením pohledávek (S-ovi) věřitele zkracuje, a dodává, že nelze pochybovati, že tomu tak bylo. Z toho nelze vyrozuměti, zda odvolací soud zjišťuje, že žalobce věděl o zkracovacím úmyslu dlužníkovu, či zda jen usuzuje, že úmysl ten znáti musil. Než z dalších jeho

vývodů jest vidno, že odvolací soud neshledal předpoklady pro zjištění oné vědomosti nýbrž, že jen usuzuje jednak z výpovědi svědka Františka H-a a z chvatu při postupu pohledávek ve prospěch Josefa S., jakož i toho, že byl dlužník H. tehdy ve vazbě, že žalobce musil znáti úmysl dlužníkův věřitele zkrátiti. Jest na dovolacím soudu, by přezkoumal, zda úsudek ten jest oprávněn, čili nic. Z trestních spisů vyplývá, že František H. byl vyšetřován na svobodě pro zločiny zpronevěry a podvodu spáchané na Josefu G-ovi, že sice ve vyšetřovací vazbě byl, avšak pro jiný čin trestní. Nicméně usuzuje i nejvyšší soud, že Josef S. jednak věděl, jak již odvolací soud na základě výpovědi svědka Františka H-a zjistil, že žalovaný G. má proti Františku H-ovi peněžitou pohledávku, jednak z chvatu při postupu pohledávek H-ových na S-a a z doby, kdy se postup stal, an byl proveden právě den po odsouzení Františka H. pro zločin zpronevěry, spáchaný na Josefu G-ovi, že žalobce věděti musil, že František H. jest vyšetřován, obžalován a odsouzen pro zpronevěru zboží, pokud se týče peněz jemu G-em svěřených, že tedy má Josef G. proti Františku H-ovi větší pohledávku a že, když veškeré své pohledávky František H. za těchto okolností žalobci Josefu S-ovi postupuje, nemaje jiného jmění, nebude již s to, by uspokojil pohledávku G-a, tedy že se tento postup děje se strany H-ovy u vědomí a v úmyslu, by jiní věřitelé H-oyi byli zkráceni. Poněvadž však mimo úpadek nemá věřitel nárok, aby byl uspokojen ze jmění dlužníkovy poměrně stejným procentem, jako věřitelé ostatní a jest nesporno, že Josef S. pohledávku aspoň 3.000 Kč proti Františku H-ovi měl, jest jednání dlužníka H-a podle § 2 čís. 2 odp. ř. jen tehdy odporovatelným, když dlužník přivodil ve srozumění s uspokojeným věřitelem uměle buď dřívější splatnost dluhu, by tím poskytl zvláštní výhodu tomuto věřiteli, nebo když za tímž účelem otálel se zapravením splatného dluhu jinému věřiteli a zaplacení to odkládal pod různými záminkami, nebo zdržoval vyřízení sporu až do doby, kdy se stal splatným určitý pravý dluh a pak tento dluh na úkor ostatních věřitelů zapravil a když tento věřitel, jsa si současně vědom těchto pletich provedených k jeho prospěchu, plnění přijal (Viz Steinbach Komentář k odpůřč. zákonu str. 32 a 33, rozh. č. 3567 sb. n. s.). Odvolací soud, vycházeje z mylného právního názoru (§§ 496 čís. 3 a 513 c. ř. s.), že stačí k naplnění předpisu § 2 čís. 2 odp. ř., že dlužník měl úmysl zkrátiti věřitele a žalobce o tomto úmyslu věděti musil, nezkoumal dále, zda se dlužník se žalobcem dopustili pletich, by znemožnili uspokojení žalovaného, nezkoumal, zda snad žalovaný nezdržoval vyřízení sporu Ck I 77/27 zbytečným popíráním pohledávky Josefa G-a, zda nejsou tu okolnosti, nasvědčující tomu, že Josef S. měl na tomto protahování sporu účast, neb aspoň o něm věděl neb věděti musil, a proto též neprojednal věc na tomto základě a neprovedl důkazy a zjištění v těchto směrech.

Čís. 9814.

Přezkoumáváje rozhodnutí exekučního soudu o návrhu na výkon exekuce na movitosti, nemůže rekursní soud přihlížeti k tomu, že na